

ÚVOD	3
A. HISTORIE ČESKÉHO JAZYKA A JEHO PERSPEKTIVY	4
Z dějin jazyka a jazykovědy	4
Přehled vývoje českého jazyka po stránce hláskoslovné a tvaroslovné	4
Změny v soustavě českých hlásek	5
Ustálení slovního přízvuku	6
Poznámky k staročeské morfologii	7
Skloňování	7
Gramatické číslo	7
Rod	7
Deklinace jmenná	7
Skloňování adjektiv	8
Skloňování zájmen	8
Skloňování číslovek	8
Časování	9
Perspektivy českého spisovného jazyka	9
B. HLÁSKOSLOVÍ	10
Vnímání	10
Zrakový systém	10
Sluchový systém	11
Kožní cití	11
Čichový a chuťový systém	11
Hláskosloví	12
Fonetika a fonologie	12
Slabika	13
Takt	14
Přízvuk	14
Medulace	15
Fonologie	15
Zvuková stránka jazyka	16
Fonetika	17
Fonologie	17
Soustava hlásek	17
Samohlásky	17
Souhlásky	18
Hlásky a písmena	20
Ortoepie	20
Výslovnost cizích slov	22
Poměr výslovnosti k pravopisu	23
C. TVAROSLOVÍ	26
I. ČÁST OBECNÁ	26
1. Vymezení tvarosloví	26

2. Vztah tvarosloví k ostatním jazykovým rovinám	27
3. Slovo v tvarosloví	27
Lexikální význam slova	28
Mluvnický význam slova	28
4. Lexikální a gramatický význam slova	29
Významotvorní činitele	29
5. Gramatické kategorie	31
6. Gramatické tvary	33
7. Slovní druhy	36
8. Morfologický typ češtiny	43
II. ČÁST ZVLÁŠTNÍ	44
FORMÁLNÍ A VÝZNAMOVÉ TVAROSLOVÍ	44
1. AUTOSÉMANTICKÉ SLOVNÍ DRUHY	44
SUBSTANTIVA	45
GRAMATICKÉ KATEGORIE	45
Gramatická kategorie rodu	45
Přirozený rod	45
Gramatický rod	45
Kolísání v rodu	45
Neshoda mezi přirozeným a gramatickým rodem	45
Gramatická kategorie čísla	46
Gramatická kategorie pádu	47
SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV	48
Skloňování maskulin	49
1. Maskulina životná	49
2. Maskulina neživotná	51
3. Maskulina s koncovkou -a, -e	53
Skloňování feminin	53
1. Feminina zakončená na samohlásku	53
2. Feminina zakončená na souhlásku	55
Skloňování neuter	56
1. Vzor tvrdý a měkký	56
2. Vzor dlouhý	58
3. Vzor smíšený	58
Skloňování substantiv cizího původu	59
Podstatná jména mužského rodu	59
Podstatná jména ženského rodu	60
Podstatná jména rodu středního	60
SKLOŇOVÁNÍ ADJEKTIV	61
ZÁJMENA	63
ČÍSLOVKY	68
SLOVESA	70

Klasifikace sloves	70
Slovesa plnovýznamová a neplnovýznamová	71
Zvratná slovesa	71
Vid	72
Tvary slovesné	72
1. Jednoduché tvary	73
2. Tvary složené	74
Tvary slovesné	74
1/ Tvary určité	74
/1/ Osoba a číslo	74
/2/ Čas	75
/3/ Slovesný způsob	75
/4/ Slovesný rod	76
2/ Tvary neurčité	77
/1/ Infinitiv	77
/2/ Přechodníky	77
/3/ Příčestí minulé	78
/4/ Příčestí trpné	78
/5/ Substantivum verbální	78
Třídění sloves	79
Třída první	80
1. Vzor nese	80
2. Vzor bere	81
3. Vzor maže	82
4. Vzor peče	83
5. Vzor tře	83
Třída druhá	83
1. Vzor tiskne	83
2. Vzor mine	84
3. Vzor začne	85
Třída třetí	86
1. Vzor kryje	86
2. Vzor kupuje	87
Třída čtvrtá	87
1. Vzor prosí	87
2. Vzor trpí, sází	88
Třída pátá	90
Vzor dělá	90
Slovesa nepravidelná	90
Sloveso být	91
Slovesa jíst, vědět	91
Sloveso chtít	92
Tvary složené	92
Složené futurum	92
Préteritum	93
Kondicionál přítomný	93
Kondicionál minulý	93

Pasívum	93
PŘÍSLOVCE	93
PŘEDLOŽKY	95
SPOJKY	96
ČÁSTICE	97
CITOSLOVCE	98
D. SKLADBA	100
Pojetí skladby	100
Slovo a větný člen	100
Závislostní a nezávislostní syntax	101
Klasifikace skladby	103
/1/ Syntagmatika	104
/2/ Syntax větná	104
/3/ Syntax polovětná	104
/4/ Syntax souvětná	104
/5/ Syntax textová	104
Věta	105
Obsahové vymezení věty	105
Modální vymezení věty	105
Mluvnické vymezení věty	105
Formální vymezení věty	105
Věta a výpověď	105
Výpověď	108
Sémantická stavba věty	109
Modální výstavba výpovědi	110
Emocionální aspekt modálnosti	110
Expresivita	111
Citové zabarvení výpovědi	112
Pragmatický aspekt modálnosti	114
Modální výstavba výpovědi	114
I. Modalita záměrová	115
/1/ Věta oznamovací	115
/2/ Věta tázací	116
/3/ Věta žádací	117
II. Modalita jistotní	118
III. Modalita nutnostní	119
Věty kladné a záporné	119
Zvuková forma věty	120
Modulace	120
/1/ Síla hlasu	121

/2/ Výška hlasu	122
/3/ Přestávky	123
/4/ Tempo řeči	123
/5/ Různá zabarvení řeči	123
/6/ Různé typy spojování	123
/7/ Prodlužování slabik	124
Grafická forma věty	124
Mluvnická stavba věty	126
Syntaktické vztahy a způsoby jejich vyjadřování	128
I. Slovesné věty dvojčlenné a jednočlenné	132
II. Jednoduché slovesné věty sponové a nesponové	133
III. Agentní a deagentní konstrukce	134
IV. Klasifikace vět podle valence	135
Jednočlenné věty neslovesné a větné ekvivalenty	136
Odchyšky a nepravidelnosti ve vyjadřování syntaktických vztahů	140
I. Nemotivované odchyšky	140
II. Motivované aktualizace v mluvnické stavbě věty ...	143
Větné členy	144
Základní větné členy	145
A. Přísudek	145
I. Přísudek slovesný	145
II. Přísudek slovesně jmenný	148
III. Přísudek jmenný	149
B. Základní člen věty jednočlenné	150
C. Podmět	151
Vedlejší větné členy	153
Předmět	155
Příslovečné určení	158
Přívlastek	162
Polopredikativní konstrukce	164
Doplňk	164
Přístavek	166
Aktuální členění výpovědi	167
Pořádek slov	167
I. Pořádek slov v rovině gramatické výstavby výpovědi	167
A/ Pořádek slov v koordinačním syntagmatu	168
B/ Pořádek slov v determinačním syntagmatu	168
II. Pořádek slov v rovině významové výstavby výpovědi	170
Souvětí	171
Vymazání pojmu souvětí	171
Základní rysy souvětí stavby	171
1. Vztah vět v souvětí	172

2. Věta hlavní a vedlejší	173
3. Spojovací prostředky	173
4. Klasifikace souvětí souřadného	174
5. Klasifikace souvětí podřadného	174
6. Souvětí složené	175
7. Modální výstavba výpovědi	176
Souvětí souřadné	177
A. Právě souvětí souřadné	178
I. Souvětí souřadné s otevřenou strukturou	178
1. Souvětí slučovací	178
II. Souvětí souřadné s uzavřenou strukturou	178
2. Souvětí stupňovací	178
3. Souvětí odporovací	178
4. Souvětí vylučovací	178
B. Neprávě souvětí souřadné	179
5. Souvětí důsledkové	179
6. Souvětí důvodové a vysvětlovací	179
Souvětí podřadné	179
Klasifikace souvětí podřadného	179
1/ Věty obsahové	179
2/ Doplnovací věty vztažné	180
3/ Věty příslovečné určovací	
1. Věty místní	180
2. Věty časové	181
3. Věty způsobové a měrové	181
4. Věty příčinné a důvodové	181
5. Věty účelové	181
6. Věty podmínkové	181
7. Věty přípustkové	181
8. Věty výjimkové	181
9. Věty zřetelové	181
A. Prává hypotaxe	182
1. Věty podmětne	182
2. Věty předmětne	182
3. Věty přívlastkové	182
4. Věty doplňkové	182
5. Věty přísudkové	182
6. Věty příslovečné	182
1/ Věta místní	182
2/ Věta časová	183
3/ Věta způsobová	183
4/ Věta příčinná a účelová	183
5/ Věta podmínková a přípustková	183
B. Nepravá hypotaxe	183
Pořádek slov v souvětí	183
A. Souvětí souřadné	183
B. Souvětí podřadné	184

Řeč přímá, nepřímá a polopřímá	185
Řozbor syntaktický	186
E. LEXIKOLOGIE	188
Slovo	188
Slovo a jeho významy	189
/1/ Slova lexikální	189
/2/ Slova gramatická	189
/3/ Slova lexikálně-gramatická	190
Členění slovní zásoby	190
Slovní zásoba	191
Jazykové slovníky	191
Změny slovního významu	192
Pojmenování pomocí změny slovního významu	193
Metafora	193
Metonymie	193
Synekdocha	193
Slova mnohoznačná	194
Homonyma	194
Synonyma	194
Antonyma	195
Slohové rozvrstvení slovní zásoby	195
Spisovná slovní zásoba	195
Nespisovná slovní zásoba	197
Obohacování slovní zásoby	199
Tvoření slov	199
Odvozování	199
Tvoření substantiv	200
Tvoření adjektiv	203
Tvoření sloves	205
Tvoření slov skládáním	206
Tvoření zkratk a zkratkových slov	207
Spojování slov v sousloví	207
Přejímání slov z jiných jazyků	207
Sémantická paradigmatika	209
F. SLOVENSKÝ JAZYK	213
Slovenské hláskosloví a výslovnost	213
Samohlásky	213
Souhlásky	214
Slovenský pravopis	216
Slovenské skloňování	217
Skloňování substantiv	217
1. Skloňování maskulin	217
2. Skloňování feminin	218
3. Skloňování neuter	219
Skloňování cizích jmen	220
Skloňování přídavných jmen	220
Skloňování zájmen	221